

GREENDEAL DUURZAME ZORG

Natuur en gezondheid

fiche **BIOFILIE & GEZONDHEID** – versie mei 2024

UITGANGSPUNT DUIDING BELANG BIOFILIE

Biofilie vertrekt vanuit de mens omdat het in ons DNA zit. De biofilie hypothese van Edward O. Wilson zegt: *“Mensen hebben een aangeboren neiging om verbindingen te zoeken met de natuur en andere levensvormen.”* Het is een vaardigheid die in ons zit en die we terug moeten oefenen om ze te kunnen toepassen.

“Mensen hebben een aangeboren neiging om verbindingen te zoeken met de natuur en andere levensvormen.”

Edward O. Wilson

Enkele theorieën en principes die aan de basis liggen van biofilie:

1. Het gaat over verbinding met natuur, de individuele emotionele ervaring met natuur. Vanuit evolutionair oogpunt lijkt het gevoel van verbondenheid te liggen in ons vermogen om empathie met andere wezens te ervaren en te reageren op hun zorgen als de onze. Als we ons verbonden voelen met natuur, zullen we er zorg voor willen dragen omdat we zo ook zorg dragen voor onszelf. Bovendien hebben het gevoel van verbinding en de natuurlijke omgeving zelf een positief effect op ons gevoel van stress (Stress Recovery Theory, Ulrich, 1984).
2. De natuur oefent een fascinatie uit op de mens, een aantrekkingskracht die in staat is om automatisch onze aandacht te activeren. De Attention Restoration theorie (Kaplan, 1995) suggereert dat het concentratie-vermogen kan worden hersteld door blootstelling aan natuurlijke omgevingen. Mensen reageren met onvrijwillige aandacht voor natuurlijke omgevingen, en dit garandeert dat directe aandacht kan rusten en worden hersteld van mentale vermoeidheid bij volwassenen en bij kinderen.

Volgens Stephen Kellert is biofilie de ‘missing link’ in een duurzaam ontwerp waarbij we op de lange termijn meer zorg zullen dragen voor onze natuurlijke omgeving. In een biofiel ontwerp worden twee dimensies meegenomen:

Dimensie 1

Organische of natuurlijke dimensie: vormen in de gebouwde omgeving die direct, indirect of op een symbolische manier de aangeboren menselijke affiniteit voor natuur weerspiegelen.

Dimensie 2

Plaatsgebonden of volkse dimensie: gebouwen en landschappen die verbonden zijn met de cultuur en ecologie van een plaats of geografisch gebied.

Doelstelling CoP BIOFILIE & GEZONDHEID

In een biofiel ontwerp is het van belang om een multizintuiglijke omgeving te creëren met inspiratie uit de natuurlijke buitenomgeving. Ook binnenin gebouwen heeft deze manier van ontwerpen een duidelijk positief effect op de gebruikers (patiënten, personeel, bewoners, bezoekers).

INSPIRATIE

Meer informatie vind je in deze video:

https://www.ted.com/talks/oliver_heath_biophilic_design_supporting_people_and_planet

Een voorbeeld van een biofiel ontwerp vind je hier in deze tandartspraktijk:

<https://www.orga-architect.nl/projecten/tandartspraktijk/>

8 mei | thema moment | onderwerp BIOFILIE & GEZONDHEID

Vraagstelling ter plaatse

- Natuurlijke elementen zoals daglicht, natuurlijke kleuren en materialen, planten hebben een positief effect op het geluksgevoel van ouderen.

52% van de testgroep schat dat ouderen zich het meest gelukkig voelen in een ruimte met biofiële principes zoals daglicht, natuurlijke kleuren en materialen, 48% schat dat ouderen zich het meest gelukkig voelen met een toevoeging van planten aan bovenstaande principes en 0% schat in dat ouderen zich het meest gelukkig voelen in een ruimte waar weinig tot geen biofiële principes toegepast werden.

- Verschillende patronen zijn mogelijk om te verwijzen naar natuur in de gebouwde omgeving van de zorginstelling.

47% van de testgroep ziet natuurlijke materialen het meest toepasbaar in de zorginstelling, 41% ziet directe natuur het meest toepasbaar en 12% ziet de perceptie van mysterie het meest toepasbaar in de zorginstelling.

Evaluatie

Het is interessant te zien hoe uiteenlopend we naar een beeld of keuzemogelijkheid kijken. Nog interessanter is te weten waarom een bepaalde keuze wordt gemaakt en wat welke keuze juist inhoudt. Graag gaan we hierover op het komende CoP rond BIOFILIE & GEZONDHEID in gesprek.

Wordt vervolgd

Agendapunten voor CoP BIOFILIE & GEZONDHEID (voorstel)

- Duidelijk knelpunt van planten in binnenomgeving: hygiëne, brandregelgeving, infecties ... Hoe gaan we hiermee om?
- Biofiel ontwerpen is veel meer dan planten. Welke principes kunnen we wel al toepassen (op een goedkope manier)?

- Wat willen we bereiken met deze CoP? Meer awareness, voorbeeldprojecten uitgewerkt, draaiboek, plan van aanpak, uitgewerkte opleiding ...?
- Welke vorm van kennis is er nodig? Tekstueel, in workshop-vorm, lezingen? Welke sprekers zien we dan? Welke thema's en patronen komen dan aan bod?
- Biofiel ontwerpen is maatwerk gericht op de doelgroep en de context van het project. Hoe pakken we dit aan?

Contact

SPOC onderwerp BIOFILIE & GEZONDHEID yara.helsen@vibe.be

Algemeen: GreenDeal_zorgwelzijn@vlaanderen.be

013.
DUURZAME
ZORG

GREENDEAL